

Eduskunnan Sivistysvaliokunnalle
Lausuntopyyntö 6.4.2020

Asia: M 17/2020 vp Muu asia: Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista

Sivistystyönantajien lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Sivistystyönantajat ry kannattaa asetuksen käyttöönottoa ja koulutuksen järjestämiseen liittyvien rajoitusten jatkoa 13.5.2020 saakka. Samalla korostamme, että koulutus ei toimialana jää koronasta johtuvien taloudellisten vaikeuksien ulkopuolelle.

Sivistystyönantajat pitävät hyvänä asetukseen tehtyjä täsmennyksiä koskien perusopetuksen valmistavaan koulutukseen osallistuvia oppilaita sekä ammatillisen koulutuksen erityisen vaativaan tukeen oikeutettuja. Nämä ryhmät ovat molemmat erityisen haavoittuvassa asemassa. Kuten valmistavan opetuksen opiskelijoilla etäopetus aiheuttaa lisähaasteita, myös esimerkiksi aikuisten perusopetukseen osallistuvien maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osalta tilanne on sama.

Koulutuksen järjestäjät ovat toteuttaneet siirtymisen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin rivakasti ja sujuvasti, tästä iso kiitos kaikille toimijoille. On hyvä huomata, että iso osa Sivistystyönantajien jäsenistä ryhtyi poikkeusjärjestelyiden varmistamiseen ja etäopetukseen siirtymiseen jo ennen valtioneuvoston suosituksia.

Valmiusasetuksen käyttöönoton takia koulutustoiminta jatkuu poikkeusjärjestelyin koko maassa. Samalla on muistettava se, että poikkeusjärjestelyistä aiheutuviin kasvaviin oppimiseroihin on varattava lisärahoitusta, kuten hallituskin kehysriihessä lupasi.

Korostamme, että hallituksen on huomioitava kaikki koulutuksen järjestäjät, kun kolmannen lisätalousarvion yhteydessä tehdään toimenpidekokonaisuus, jolla huomioidaan koronaepidemian vaikutukset lasten ja nuorten oppimistuloksiin, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen. Jo nyt on selvää, että kaikilla asteilla tarvitaan erimuotoista ja –asteista tukea normaaliolosuhteisiin siirryttäessä.

Poikkeusjärjestelyiden vaikutukset koulutuksen järjestäjien talouteen

Koulutus ei toimialana jää koronakriisin taloudellisten vaikutusten ulkopuolelle. Julkinen rahoitus virtaa edelleen ennakoidusti ja valtionosuusmenetykset on luvattu kompensoida. Useissa koulutusmuodoissa kuitenkin asiakasmaksut, tilauskoulutus, ulkopuoliset projektit ja tki-hankkeet muodostavat merkittävän osan rahoituksesta.

Esimerkiksi kesäyliopistoissa ja urheiluopistoissa muu kuin suora, julkinen rahoitus muodostaa 50-60 prosenttia tuloista – opintokeskuksissa tätäkin enemmän. Musiikki- ja taideoppilaitoksissa sekä ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa ”markkinaehtoisien” rahoituksen osuus on 40-50 prosenttia. Kansanopistoissa 40 prosentin luokkaa.

Musiikkioppilaitoksissa ja kansanopistoissa kurssimaksujen tulo on pääsääntöisesti pysähtynyt ja jo saatujakin on palautettu. Useissa urheiluopistoissa toiminta on käytännössä ajettu täysin alas. Kesäyliopistoissa arvioidaan, että 60 prosenttia kevään ja kesän koulutuksista peruuntuu.

Ammatillisessa koulutuksessa yrityksille tehtävä koulutus- ja projektitoiminta on vähentynyt merkittävästi yritysten toiminnan hidastumisen myötä. Koulutusvientiorganisaatioissa myynti on laskenut 35-80 prosenttia. Aikuisten perusopetuksessa opetuksen järjestäjän saama rahoitus perustuu yksinomaan opiskelijoiden kurssisuorituksiin ja etäopiskelukauden aikana on odotettavissa, että suoritusten määrä ja näin myös rahoitus laskee merkittävästi.

Laajemmassa kuvassa yksityisellä opetusallalla, ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa ja yliopistoissa organisaatioista kaksi kolmasosaa arvioi koronatilan heikentävän toimintaansa ja taloudellista tilannettaan jonkin verran, reilu kolmasosa melko paljon ja vajaa neljäsosa erittäin paljon.

Koulutusorganisaatioista neljäsosa on jo lomauttanut, puolet arvioi todennäköisesti lomauttavansa lähiviikkoina ja neljäsosalla lomautuksia ei ole vielä

suunnitelmissa. Muutamassa organisaatioissa harkitaan jo irtisanomisiakin. Vertailun vuoksi Elinkeinoelämän keskusliiton kyselyssä (1.4.2020) yrityksistä 37 prosenttia ilmoitti jo lomautaneensa, 24 prosenttia arvioi lomauttavansa lähiviikkoina ja 39 prosentilla ei ollut lomautuksia suunnitelmissa. Siten koulutusalan tilanne näyttää jopa kriittisemmältä lomautusten suhteen lähitulevaisuudessa.

Yhtenäisen ohjeistuksen merkitys

Sivistystyönantajat korostaa, että oppilaitokset ja korkeakoulut eivät ole menneet kiinni, vaan opiskelijan opinnot pyritään järjestämään muulla tavoin. **Opetuksen ja koulutuksen sujumisen kannalta on olennaista, että viranomaiset edelleen tiivistävät keskinäistä yhteydenpitoon ja linjaavat yhtenäisesti.** Yhtenäisen viestinnän merkitys vain korostuu poikkeusolosuhteiden jatkuessa. Lisäksi on tärkeää, että mahdolliset päätökset 13.5 jälkeiselle ajalle tehdään riittävän ajoissa. Moni oppilaitos esimerkiksi ammatillisen koulutuksen puolella järjestää opetusta myös kesäisin.

Sivistystyönantajat ry

Helsingissä 8.4.2020

Laura Rissanen
johtaja
Sivistystyönantajat ry
041 540 4505

Heikki Holopainen
johtava asiantuntija

Jussi-Pekka Rode
elinkeinopoliittinen asiantuntija